

Nikolaj Hartung Kjærbys prædiken palmesøndag

Taler

Nikolaj Hartung Kjærby
Præst

Dato

13. april 2025

Sted

Klemensker og Rø Kirker

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 21, vers 1-9

1

Indtoget i Jerusalem: Dead man walking

Det er ikke mere end fire en halv måned siden vi sidst var samlet om den
5 bibeltekst vi lige har hørt. I de år hvor vi prædiker efter første tekstrække, er Jesu
indtog i Jerusalem nemlig på menuen både 1. søndag i advent og palmesøndag,
og tilmed begge gange i Matthæus' udgave. I betragtning af hvor mange af
beretningerne fra de fire evangelier der slet ikke optræder i tekstrækkerne, kan
man undre sig over at der er en tekst der optræder hele to gange, men jeg er nu i
10 gang med min tiende tur gennem første tekstrække siden jeg startede som præst
tilbage i 2006, og jeg er efterhånden begyndt at kunne se en vis mening med
galskaben. Til advent har indtoget jo nærmest karakter af et triumftog: "Gør
døren høj, gør porten vid!" (DDS 84,1) "Se, din konge til dig kommer!" (DDS
83,1) "Strø grene på hans vej, Hosianna!" (DDS 81,6). Og det *havde* da også
15 karakter af et triumftog! Alle de der fulgte med ham, og de der stod langs vejen
og viftede med palmegrene, var utvivlsomt overbeviste om at nu kom
revolutionen; at Jesus ville ride lige op til Pilatus og bede ham om at skride,
hvorefter han ville lade sig krone som konge. Vi der lever 2000 år senere, ved
selvfølgelig godt at det ikke var det der var Jesu plan: Han ville ikke herske over
20 et jordisk kongerige gennem ydre magt, men over menneskers hjerter gennem
kærlighedens magt. Derfor handler adventssalmerne også om at vi byder Jesus
velkommen som konge i vores hjerter, alt imens vi afventer hans andet komme
til jorden, hvor hans freds- og kærlighedsrige vil komme til at omfatte hele
verden.

25

Men selvom Jesus med rette blev hyldet som konge da han drog ind i Jerusalem
(om end med visse misforståelser angående naturen af hans kongerige), og

selvom vi i endnu højere grad gør ret i at hylde ham som vores konge og lade ham drage ind i vores hjerter, så må vi ikke glemme hvad det var der ventede Jesus i den by han red ind i i sit triumftog, nemlig lidelse og død – og det er derfor vi har brug for at høre teksten igen her palmesøndag. Blot fem dage efter at en stor skare havde råbt: ”Hosianna!”, var der en anden stor skare i samme by der råbte: ”Korsfæst ham!” – og ”deres råb sejrede” (Luk 23,23), som vi skal høre på fredag når vi samles om Jesu lidelseshistorie. Og alt det vidste Jesus udmærket godt, og den viden havde han endda delt med disciplene ved mindst tre forskellige lejligheder, så de burde også have vidst det, hvis de ellers havde været i stand til at tage hans ord til sig. Så set fra Jesu eget synspunkt var der tale om alt andet end et triumftog; han var snarere det som man på internationalsk kalder en *dead man walking* (eller måske rettere: ”dead man riding”, for han var jo ikke til fods).

”Dead man walking” betyder direkte oversat ”en død mand der går”, og det virker jo umiddelbart som en selvmodsigelse. Udtrykket stammer fra den amerikanske fængselsverden hvor det traditionelt er blevet brugt når en dødsdømt fange er på vej til henrettelsesstedet, og i den betydning er det ikke mindst blevet kendt gennem filmen af samme navn, der skaffede Susan Sarandon en Oscar som bedste kvindelige skuespiller tilbage i 1995. Den dødsdømte fange er naturligvis stadig i live lidt endnu når han bliver ført til gaskammeret eller den elektriske stol, men ikke ret meget længere – man kan sige at han er ”så godt som død”, og det er derfor man populært kalder ham ”en død mand der går”. I den betydning af ordet var det naturligvis først på selve langfredag at Jesus blev en *dead man walking*, men udtrykket har efterhånden fået en bredere anvendelse, sådan at det nu i al almindelighed kan bruges om en person der uafvendeligt snart skal dø. Og Jesus vidste faktisk, da han red ind i Jerusalem, at hans død var uafvendelig. Han vidste at ypperstepræsterne og farisæerne for længst havde besluttet at slå ham ihjel, han vidste at Judas ville lade sig købe til at forråde ham, og han vidste at Pilatus ville bøje retten og dømme ham til døden. Det må uvægerligt have sat sit præg på stemningen, i hvert fald hos ham selv. Og det rejser unægtelig det spørgsmål, hvorfor han så ikke bare holdt sig væk! Hvorfor red han med åbne øjne lige ind i døden?

Svaret på det spørgsmål fik vi i læsningen fra Filipperbrevet tidligere i gudstjenesten. I den tekst (som de fleste teologer i øvrigt mener er teksten til en sang der blev brugt i den tidlige kristne gudstjeneste) hedder det om Jesus at han ”blev lydig indtil døden, ja, døden på et kors”. Jesus red altså sin død i møde

fordi han havde fået besked på at gøre det! Og den der havde givet ham besked på det, var naturligvis Gud Fader.

70

Det sidste er der mange der har haft svært ved at forstå, for hvilken far ville dog nogensinde kunne finde på at sende sin egen søn i døden, også selvom han kunne redde en masse andre menneskers liv ved at gøre det? Og Gud skal endda forestille at være en *perfekt* far, sådan at Jesus flere steder i evangelierne kan sige ting som: "Når da I, som er onde, kan give jeres børn gode gaver, hvor meget snarere vil så ikke jeres fader, som er i himlene, give gode gaver til dem, der beder ham!" (Matt 7,11). Men vi skal huske at båndet mellem Gud Fader og Guds Søn er langt tættere end selv det tætteste bånd mellem en far og en søn her på jorden. Vi tror på en treenig Gud, hvilket vil sige at selvom Faderen og Sønnen og Helligånden ikke er én person, men tre personer, så er de tre personer dog ét i væsen og vilje og kærlighed. Der var altså ikke tale om at Gud Fader en dag kaldte på Jesus og sagde: "Nu skal du høre, min dreng, jeg har en spændende opgave til dig: Du skal lide og dø. Sæt i gang!", hvorefter den gamle lænede sig behageligt tilbage og fandt en pose popcorn frem for at nyde showet. Nej, Faderen er så meget ét med Sønnen at Faderen dybest set ofrede sig selv da Sønnen blev ofret, og Sønnen er så meget ét med Faderen at Faderens beslutning også var Sønnens beslutning. Ganske vist hører vi i lidelseshistorien at Jesus, umiddelbart før han blev arresteret, gik alene ind i Getsemane Have for at bede, og at han i den forbindelse sagde: "Min fader, hvis det er muligt, så lad dette bæger gå mig forbi. Dog, ikke som jeg vil, men som du vil" (Matt 26,39), men det betyder ikke at Jesus selv inderst inde ville det anderledes end at gå i døden for os; det betyder blot at han var et ægte menneske i kød og blod som blev grebet af angst ved tanken om hvad der ventede ham, og som derfor mærkede fristelsen til at søge en nemmere og behageligere udvej. Man kan næsten sige at det var som om Jesus havde to forskellige viljer: En menneskelig vilje som ikke havde lyst til at lide, og en guddommelig vilje som alligevel valgte at sige: "Dog, ikke som jeg vil, men som du vil." Men hvis I kan holde til lidt kirkehistorisk nørderi, så blev det faktisk også vedtaget på kirkemødet i Konstantinopel i år 681 at Jesus har to viljer, en guddommelig og en menneskelig. (Og hvis du har svært ved at se hvilken relevans det spørgsmål har for dit daglige liv med Jesus, så er du ikke den eneste, så du kan roligt lade den oplysning gå direkte ud ad det andet øre igen).

Vi andre er jo ikke guddommelige ligesom Jesus, så vi har kun en menneskelig vilje, men alligevel vil jeg gætte på at de fleste af os kan nikke genkendende til

105

den erfaring at selvom vi inderst inde gerne vil gøre det gode – også når det indebærer ulemper, omkostninger og måske endda lidelse – så er der en del af os der vil noget andet. Paulus beskriver det rigtig fint i Romerbrevets syvende kapitel: ”Jeg finder altså den lov, at jeg, skønt jeg vil gøre det gode, kun evner det 110 onde. For jeg glæder mig inderst inde over Guds lov. Men jeg ser en anden lov i mine lemmer, og den ligger i strid med loven i mit sind og holder mig som fange i syndens lov, som er i mine lemmer” (Rom 7,21-23). Det er måske lidt knudret formuleret, men jeg håber I forstod pointen: Den indbyggede tilbøjelighed til at handle ondt, den oplevede Paulus nærmest som en naturlov på linje med 115 tyngdeloven og loven om at den kø man vælger ved Øresundsbroen, altid viser sig at være den langsomste. Og når vi i modsætning til Jesus ikke har en guddommelig vilje som den menneskelige vilje kan lægge sig ind under, hvad gør vi så? Umiddelbart virker situationen ret håbløs, hvilket Paulus sætter en tyk 120 streg under ved i det følgende vers af Romerbrevet kapitel 7 at skrive: ”Jeg elendige menneske! Hvem skal fri mig fra dette dødsens legeme?”

Men det er bare retorik, for aldrig så snart har Paulus erklæret situationen for håbløs før han præsenterer løsningen, nemlig Helligånden. Med risiko for at 125 afslutningen på min prædiken i dag bliver en mini-bibeltime over Romerbrevet, så siger Paulus i kapitel 6 – altså det foregående kapitel – at når vi bliver døbt til Jesus, bliver vi døbt til hans død. Dåben er simpelt hen en symbolsk gentagelse af Jesu begravelse og opstandelse, og derfor skriver Paulus til de kristne i Rom og til alle andre døpte: ”Sådan skal også I se på jer selv: I er døde for synden, men 130 levende for Gud i Kristus Jesus” (Rom 6,11). Løsningen på problemet med vores manglende evne til at gøre det gode er altså at vi skal betragte vores gamle syndige natur som død og i stedet lade os lede af Guds ånd, og det handler hele det 8. kapitel i Romerbrevet om. Men for at gøre en lang historie kort vil jeg i stedet citere det vers fra Galaterbrevet som jeg også rundede min prædiken af 135 med for 2 uger siden: ”Jeg er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig” (Gal 2,19-20).

Palmesøndags vigtigste budskab til os i dag er altså at ligesom Jesus var en *dead man walking* (eller *riding*) da han red ind i Jerusalem, sådan må vi også være det 140 hver eneste dag. Hvis vi virkelig mente det da vi i adventstiden bød Jesus velkommen som konge i vores hjerter, så må vi erkende at det er en korsfæstet konge vi hylder. Han vandt sin sejr ved at give afkald på sit liv, og hvis vi vil have del i den sejr, må vi også give afkald på vores liv – ”I skal have det sind over for hinanden, som var i Kristus Jesus”, som vi hørte at Paulus skriver i indledningen

til sangen om hvordan Jesus blev lydig indtil døden. Ligesom Jesus ikke ”regnede det ... for et rov at være lige med Gud, men gav afkald på det”, sådan må vi også give afkald på alt hvad der hedder status og selviske ambitioner. Kun hvis vi overgiver *alt* til Gud og giver ham lov til at gøre lige præcis hvad han vil med os, kan vi slippe fri af den onde cirkel hvor vi gør det onde som vi ikke vil, i stedet for det gode som vi egentlig gerne ville.

Problemet er selvfølgelig at det at overgive alt til Gud er lettere sagt end gjort. Jeg har slet ikke tal på alle de gange hvor jeg har besluttet at fra *nu* af ville jeg leve et liv i fuld overgivelse til Jesus, koste hvad det koste må, men alene det at jeg har truffet sådan en beslutning mere end én gang, vidner jo om at jeg aldrig har været i stand til at holde mig selv op på den ret længe. Derfor er det også nogle år siden jeg sidst har truffet en sådan beslutning, for jeg har efterhånden indset at det alligevel ikke holder. Men det holder jo endnu mindre bare at resignere og tænke at det nok aldrig bliver anderledes end det er nu. I stedet må vi hver dag ydmygt komme til Gud og bekende at også det at overgive os til ham hører med til ”det gode, som vi vil”, men som vi ikke kan, og så må vi bede ham om at gøre også det for os!

Lov og tak og evig ære være dig, vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du som var, er og bliver, én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed! Amen.

Lad os tage et øjeblik til eftertanke og stille bøn.

Lad os bede:

Herre vor Gud, himmelske Fader! Vi beder dig for hele den verden, som du har skabt: Ophold den og forny den, så alt igen bliver godt. Lad der blive fred mellem alle folk og nationer. Vi beder særligt for situationen i Ukraine og for situationen i Israel og Gaza, at du vil skabe fred og frihed og retfærdighed dér. Velsign jorden og menneskers arbejde. Hjælp os alle til at tage vare på den skabte verden, så vi værner om menneskers velfærd og forvalter naturen til gavn for hinanden.

Herre, vi beder dig for alle, der er ramt af sorg og ulykke og savn: Trøst de bedrøvede og bange, giv frihed og retfærd til de fattige og undertrykte, mæt de sultne, helbred de syge, hjælp de hjemløse og landflygtige, vær hos de fangne, giv

185 nyt mod og håb til de bekymrede og modløse.

Herre, vi beder dig for alle, der har fået magt og ansvar og viden betroet: Giv dem troskab og visdom, så de forvalter mulighederne til gavn for de svage og til at tjene andre mennesker. Velsign og bevar vor konge og hele hans familie. Vær
190 med regering og folketing og al øvrighed her i landet og med borgmesteren og kommunalbestyrelsen her på Bornholm. Giv også visdom og retsind til dem der gennem trykte eller elektroniske medier har adgang til at påvirke mange menneskers holdninger.

195 Herre, vi beder dig for vort land, vor familie og alle, vi holder af og er forbundet med: Hold din skærmende hånd over os, fri os fra alt ondt, og bevar os fra indbyrdes strid og opløsning. Giv os styrke og vilje til at hjælpe hinanden.

Herre, vi beder dig for din kirke her og ud over hele jorden: Velsign den og
200 forny den ved din Ånd, så den kan tale dit befriende ord til alle mennesker. Hold os fast i det fællesskab, som du i dåben satte os i. Styrk os gennem nadverens måltid, og hjælp os alle til at tjene dig med glæde.

Vær hos os, når vi skal dø. Forbarm dig over os, giv os ikke løn som forskyldt,
205 men skänk os en glædelig opstandelse til det evige liv, hvor du med Søn og Helligånd lever og råder fra evighed til evighed.

Amen.

210

Kilde

Manuskript taget fra <https://hartungkjaerby.dk> med tilladelse fra udgiver.

Kildetype

Dokumentation på online medie

215

Tags

Første tekstrække, Palmesøndag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/nikolaj-hartung-kjaerbys-praediken-palmesondag>

220